

TÜRK EDEBİYATINDA TELİF EDİLEN ZAFER-NÂME ÖRNEKLERİNDEN ZAFER-NÂME-İ CENÂB-I HÂNÎ

Abdulsamet ÖZMEN¹

ÖZET

Klasik Türk edebiyatında şairler düşüncelerini nesir (düz yazı) yolu ile duygularını ise nazm (şiir) yolu ile dile getirme yolunu tercih etmişlerdir. Bu sebeple klasik Türk şiiri kendi döneminde yaşayan birçok şairin duygularına tercüman olan en önemli vasıtalarından olmuştur. Şairler kendi dönemi ve öncesinde meydana gelmiş ve kaleme alınmış birçok eseri gözden geçirmişlerdir. Eser türlerinden biri de gazavât-nâme ve fetih-nâme ile aynı konuları ihtivâ eden zafer-nâmelerdir. Zafer-nâmelerde asl olan düşmanın yenilgisidir. Klasik Türk edebiyatında bu türün en güzel örnekleri Osmanlı Devleti'nin gelişme ve yükselmeye başladığı XV ve XVI. yüzyıllarda başlar. Edebiyatımızda bu nazım ve nesir türü örneklerinin azalmaya başlaması ve kesintiye uğraması ise Osmanlı akınlarının durması ve gaza geleneğinin ortadan kalkmasıyla eşzamanlı olmuştur. Çalışmamızın konusu; üzerinde daha önce herhangi bir akademik çalışma yapılmayan ve II. Süleyman (1624-1691) dönemini konu eden zafer-nâme muhtevâlî bu eseri Latin harflerine çevirip incelemesini yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, klasik Türk edebiyatı, zafer-nâme, fetih-nâme, gazavât-nâme.

ZAFER-NÂME-İ CENÂB-I HÂNÎ, ONE OF THE EXAMPLES OF VICTORY-NÂME IN TURKISH LİTERATURE

ABSTRACT

In classical Turkish literature, poets preferred to express their thoughts through prose (prose) and emotions through nazm (poetry). For this reason, classical Turkish poetry has become one of the most important means of interpreting the feelings of many poets living in their own time. The poets reviewed many of the works that had been written before and during their period. One of the works is the victory-names which contain the same subjects as gazavât-nâme and conquest-name. What is important in victory-nâme is the defeat of the enemy. The best examples of this genre in classical Turkish literature begin in the XV and XVI centuries when the Ottoman Empire began to develop and rise. The decline and interruption of these verse and prose examples in our literature were concurrent with the stopping of the Ottoman invasions and the disappearance of the war tradition. The subject of our study; The aim of the course is to translate and analyze the work of the victory-name about the period of Suleiman II (1624-1691).

Keywords: Ottoman Empire, classical Turkish literature, victory-nâme, conquest-nâme, gazavât-nâme.

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, asametozmen@gmail.com

GİRİŞ

Zafer-nâme kelimesi Arapça ve Farsça iki kelimenin bir araya gelmesiyle meydana gelen bir kelimedir. Arapça kökenli olan “zafer” kelimesi “birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarıma, düşmanı yenme, üstün gelme” (Devellioğlu, 2002:1164); “maksada dest-res olma, nâiliyyet, muvaffakiyet, düşmanı yenme, galebe, gâlibiyyet, nusret, feth” (Şemseddin Sâmî, 1999:918) anlamlarına gelmektedir. Farsça kökenli olan “nâme” kelimesi ise “mektup, yazı, kitap, ameller defteri, talik yazı, gazete, mecmua” (Kanar, 2013:1653) anlamlarına gelmektedir.

Zafer-nâme, gazavât-nâme ve fetih-nâme ile yakın anlamlı bir kelimedir. Gazavât-nâme, sadece din uğruna yapılan bir savaştır. Fetih-nâme, bir yerin, şehrin ya da kalenin zapt edilmesidir. Zafer-nâmede ise düşmanın yenilgisiyle sonuçlanan savaşlar ele alınır. Zafer-nâmenin edebî bir tür olarak olarak Türk edebiyatında ilk örneklerine XV. yüzyıldan itibaren rastlanmaktadır. XVI. yüzyıldan sonra türün örneklerinde artış meydana gelmiştir. Konusu düşmanın yenilgisi olan bu türün Osmanlı Devleti'nin gerilemeye başlamasıyla sayısında azalma olmuştur. Türün son örnekleri ise XIX. yüzyılda Osmanlı ve Rusya arasındaki gerçekleşen Kırım Savaşı ve 1897 yılında meydana gelen Osmanlı Yunan harbi üzerine yazılan zafer-nâmelerdir. (Levend, 2000:1)

Türk edebiyatında manzum, mensur veya karışık olarak yazılan zafer-nâmeler, konu ve üslûp olarak gazavât-nâme, fetih-nâme hatta Selim-nâme ve Süleyman-nâme gibi fethi gerçekleştiren padişahın adıyla anılan eserlerden ayırt etmek imkan dışı olabilir. (Aksoy, 2002: 800)

Zafer-nâmelerde işlenen konuların sıralanışı diğer nazım türlerinin çoğunda olduğu gibi aşağıda sıralanmıştır.

1. Allah'ın varlık ve birliğini ifâde eden tevhîd.
2. Allah'a yalvarma, yakarma anlamını taşıyan münacat.
3. Resûlullah'a medih ve övgü anlamını ifade eden na't.
4. Dört halife ve diğer ashab-ı kirâm için yapılan dua.
5. Tanınmış İslam kahramanları için yapılan dua.
6. Eserin yazılış sebebi.
7. Savaş için yapılan hazırlık ve yolculuk.
8. Düşmanla karşılaşma, düşmanın askerî durumu, silah ve techizâtı.
9. Savaşın başlaması.
10. Savaştan dönüş ve dönen asker, komutan ve padişahın karşılanışı.
11. Dua ve hatime ile eser sona erer.

Yukarıda zikredilen bölümler daha çok manzum zafer-nâmelerde bulunur.

Türk Edebiyatında Kaleme Alınan Belli Başlı Zafer-nâmeler

Türk edebiyatında zafer-nâme türü ve zafer-nâme muhtevâsıyla eşdeğer olan gazavât-nâme ve fetih-nâme türlerinde birçok eser kaleme alınmıştır. Bu eserlerin muhtevâsı ve yazarlarının adları hakkında Prof. Dr. Hasan AKSOY tarafından kaleme alınan “Türk Edebiyatında Fetih-nâmeler” ve Okt. Kürşat Şamil ŞAHİN tarafından kaleme alınan “Gazavât-nâmelerde Edebî Savaş Tasvîrleri” adlı çalışmalara bakılabilir. Yukarıda isimleri zikredilen çalışmalarda adları geçen gazavât-nâme, fetih-nâme ve zafer-nâmelerin dışında Konya Müzesi Kütüphanesi 6588 nolu envantere kayıtlı ve “Şür-engîzî-i Hâme-i Şenâ-hânî Be-nazm-ı Zafer-nâme-i Cenâb-ı Hânî” başlığıyla giriş yapılan ve zafer-nâme muhtevâsına sahip olan bir başka eser, çalışmamızın konusu olmuştur. Eser hakkında detaylı bilgi daha sonraki paragraflarda verilecektir.

Eserin Müellifi

Eserin müellifinin adı ve mahlası hakkında eserde herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Eserin Adı

Eserde, kendi adı ve muhtevâsı hakkında bilgi veren herhangi bir üst başlık kullanılmamıştır. Ancak esere “Hazret-i Han’ın zaferi anlatan kasidesinde medheden kalemin şamatası” anlamına gelebilen “Şür-engîzî-i Hâme-i Şenâ-hânî Be-nazm-ı Zafer-nâme-i Cenâb-ı Hânî” başlığıyla giriş yapılmıştır.

Eserin Yazılış Sebebi

Ceng, savaşma ve askeri başarıları ihtivâ eden eser “Hazret-i Han’ın zaferi anlatan kasidesinde medheden kalemin şamatası” başlığıyla esere giriş yapılmıştır. Eserin sebebi-i te’lifinde tarihî ve mitolojik birçok şahsiyetten bahsedilmekle beraber zaferin önemi ve zaferle ilgili birçok araç gereçten bahsedilmiştir.

Eserin Muhtevâsı

Eser, Osmanlı padişahlarından II. Süleyman (ö.1691) ve onun dönemini konu etmektedir. Buna delil olarak eserde geçen “Zikr-i Cülûs-ı Sultan Süleymân Hân-ı Şânî ve Âgâz-ı Dâstân-ı Zafer-nâme-i Hânî” başlığıdır. Müellif, bu başlıkta “II. Süleyman Han’ın tahta çıkması ve onun zafer şöhretinin başlamasını” konu olarak kaleme almıştır.

Ceng, savaşma ve askeri başarıları ihtivâ eden bu eser “Şür-engîzî-i Hâme-i Şenâ-hânî Be-nazm-ı Zafer-nâme-i Cenâb-ı Hânî” yani “Hazret-i Han’ın zaferi anlatan kasidesinde medheden kalemin şamatası” başlığıyla esere giriş yapılmıştır. Eser, daha sonra “II. Süleymân’ın tahta çıkması ve onun dönemini konu edinen bazı olaylar” ile devam etmiştir. Müellif eserini “Mülâkât-şoden-i Hân-ı ‘Âli-câh Bâ-Şehen-şâh-ı Süleymân-sipâh” yani “Yüksek rütbeli hükümdarın Süleyman ordusu komutanı ile görüşmesi” başlığıyla devam ettirmiştir. Eser, daha sonra “Şıfat-ı Şitâ ve Vuşul-ı Mevkib-i Hânî Tabur-ı Mağhûr ve Reften-i Hân-ı Manşürü’l-Livâ Be-istîşâl-i Gürûh-ı Mağhûr” yani “Kış hali ve hükümdar kafilesinin kavuşması, bozguna uğratılmış tabur, bozguna uğratılmış bölüklerin kökünün kurutulmasıyla zafer kazanmış hükümdarın gelişi” konusıyla devam eden eser, son olarak “Peygâr-ı Hân-ı Cengîzî-tebâr Bâ-Tabur-ı Güftâr-ı Bergeşte-kâr ve Gürûhten-i Ân Gürûh-ı Hüsrevân” yani

“Cengiz soylu hükümdarın sözünden dönen taburla savaşı ve sultanların kaçı” başlığını ihtivâ eden konuyla sona ermektedir.

Eserin Dil ve Uslûbü

II. Süleyman dönemini ve o dönemde meydana gelen bazı gazaları ihtivâ eden bu eser, birçok tarihî kişi ve yerleri konu etmektedir. Eser eski Anadolu Türkçesinin birçok özelliğini barındırmakla birlikte müellif eserinde bazı Arapça ve Farsça terkip ve tabirlerden de yararlanmıştır. Eser zafer-nâme olması hasebiyle manzumelerde kılıç, zırh vb. savaş ile ilgili birçok alet ve edevât ismi zikredilmiştir. Çalışmamızın konusu olan zafer-nâmede Kays (Mecnûn), Leylâ, Vâmık, Şirin, Pervîn gibi aşk hikayelerinin kahramanları, Rüstem, Haydar (Hz. Ali), Hüsrev, Cem, Cemşid, Ferîdun, Kahraman, İskender, Hülâgû vb. savaşçı ruhlarıyla bilinen kahramanlardan örnekler verilmiştir. Eserde klasik Türk edebiyatında pek fazla rastlanmayan Kırım, Moskova, Nemçe gibi isimleri kullanan müellif eserine üslûp olarak ayrı bir renk katmıştır.

Eserin Şekil Özellikleri

Eserde -aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi- bazı vezin kusurları bulunmakla beraber eser “**Fe’ ülün fe’ ülün fe’ ülün fe’ ül**” vezniyle kaleme alınmıştır.

Ötin itdi terkeş yâbın başdı kıuds (vezin?)
Kiriş kırmak üzre ayak başdı kıuds

Eser, destan ve hikaye tarzında kaleme alınmıştır ve her beyit kendi arasında kafiyelendirilmiştir. Bu şekilde kafiyelenen nazım şekilleri genel olarak mesnevî nazım şeklinin çatısı altında tasnif edilirler.

Müstakil eser veya herhangi bir eserin bir bölümü olduğu belli olmayan bu eserin bilinen tek nüshası Konya Müzesi Kütüphanesi 6588 nolu envantere kayıtlıdır. Eserin hattı son derece girift ve karmaşıktır. Eser, “**Şür-engizi-i Hâme-i Şenâ-ğâni Be-naẓm-ı Zafer-nâme-i Cenâb-ı Hânî**” başlığı ve “Gel ey raḥş-ı kilik-i belâğat-nigâr/Cedel-gâh-ı ma’ nâyı kıl pür-ğubâr” beytiyle başlayıp “Dürüd eyledi bu muşarraḥ-nüvîd/Olup ehl-i İslâm’a ‘îd üsti ‘îd” beytiyle sona ermiştir.

SONUÇ

Daha çok tarih ilmi içerisinde incelenen zafer-nâmeler, edebî olarak incelenmesi biraz nâkıs kalmıştır. Bu tür eserlerin verdiği mesajlar, daha çok tarih ilminin; mesajlar verilirken kullanılan yol ve yöntem ise edebiyat ilminin konusu olmuştur. Zafer-nâmelerin kaleme alınış sebebi meydana gelen hadiseleri tasvir etmenin yanında insanlarda gazâ ruhunu canlı tutmaktır. Bundan dolayı epik bir muhtevâyâ sahip olan bu eserde genellikle abartılı bir üslûp kullanılmıştır. Olaylar genel olarak tanık olan kişilerin ağzından çıktığı için anlatılanlar canlı bir şekilde betimlenmiştir. Anlatılar ise canlı, etkileyici ve ayrıntılıdır.

Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınan eserde, Leyla ile Mecnûn, Hüsrev ile Cem vb. edebî eserlere konu olmuş kişilerin yanında Edirne, Kırım, Kefe, Nemçe, Moskova, Kilî gibi yerleşim yerleri de muhteva olarak yerini almışlardır.

Eserin muhtelif yerlerinde ayet ve dua ibârelerinden çeşitli alıntılar yapılmıştır.

Epik türü muhtevaya sahip olan bu eserde benzetme, mecaz ve hayal unsurlarına çok fazla yer verilmiştir. İncelediğimiz eser, II. Süleyman (Ö.1691) dönemini konu etmektedir. Müellif, eserinde bu dönemin hadiselerini tüm ayrıntılarıyla tasvir etmiştir. Müellif eserinde Arapça, Farsça terkip ve tabirlerin yanında eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerinden de yararlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Hasan (2002). *Türk Edebiyatında Fetihnâmeler*. Türkler, C. XI, s. 800-805.
- Devellioğlu, Ferit (1999). *Osmânlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara. Aydın Yay.
- Dilçin, Cem (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Kanar, Mehmet (1998). *Büyük Farsça Türkçe Sözlük*. İstanbul: Birim Yay.
- Leven, Agah Sırrı (2000). *Türk edebiyatı Tarihi I. Cilt*. Ankara: TTK. Yay.
- Mutçalı, Serdar (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yay.
- Şahin, Kürşat Şamil (2015). *Gazavatnâmelerde Edebî Savaş Tasvirleri*. Tubar-XXXVII, Bahar, s.1.
- Şemseddîn Sâmî (1996). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.
- Şemseddîn Sâmî (1996). *Kâmûsü'l-A'lâm*. VI Cilt, İstanbul: Kaşgar Yay.
- Konya Müzesi Kütüphanesi 6588 katalog numaralı nüsha.

[METİN]
[1B]

ŞÜR-ENGİZİ-İ HÂME-İ ŞENÂ-HÂNİ BE-NAZM-I ZAFER-NÂME-İ CENÂB-I HÂNİ

Fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül
Gel ey raḥş-ı kilik-i belâgat-nigâr
Cedel-gâh-ı ma' nâyı kıll pür-gubâr

Fezâ-yı belâgatda bir toz kıpar
Çemen-zâr-ı endîşeden söz kıpar

Gül ü süsenün mâcerâsın gider
Siperden kıllıçdan getür bir ḥaber

Yiter pîçiş-i turre-i müşg-bend
Atup tutmak ister kemân ü kemend

Yiter vaşf-ı zülf-i girih-der-girih
Gözüm ḥalkalandı mişâl-i zirih

Yiter kâfir-i ğamze ile sitiz
O da' vâyı faşl eylesün tîğ-i tiz

Yiter midḥat-ı yâl ü bâl-ı bütân
Ḥirâmende olsun nihâl-i sinân

Süvârân-ı meydân-şinâs-ı ḥayâl
Bu vâdileri itdiler pây-mâl

Kühendür bu bünyâd-ı ḥatır-ḥırâş
Ḥarâb oldu kılmadı taş üzre taş

Bu da' vâ ki biñ kerre mesmû' dur
Anuñ istimâ' ı da memnû' dur

Niçün vaşf-ı Kıys oldu rütbe-i dil
Göñül minnet Allâh'a Mecnûn degül

Urup nazm-ı Leylâ vü Mecnûn'a el
Deliye söz atma şakın vâz gel

Nedür kâr ü bâruñ bir ırgad ile
Bâşuñ derde uğratma Ferhâd ile

O seng-i belâdan idüp güft ü gû
Deliye taş aındurmadur işte bu

Ne dirsün görüp kışsa-i Vâmık'ı
Ne Şeytân'ı gör ne *lâ-ḥavle* okı

Şakın şunma evşâf-ı Pervîn'e dest
Yaķar âdemi öyle âteş-perest

Nite aluben Şirîn'ün adını
Bozarsuñ nedür ağzınuñ dadını

[2A]

Sen ey hâme uğranmamış semt bul
Ayaķ başmadık yerde cevân-ger ol

Zemîn bul ki hiç başmaya yâd ayaķ
Ne Mecnûn kıya el ne Ferhâd ayaķ

İdüp şâh-merdî-i kilki be-kâr
Temelden süḥan kışrın it üstüvâr

Çıkar tāk-ı gerdüna dek bir binâ
Ki ḥürşid ola aña ' âlem-nümâ

O eyvân derin kıll yine gel küşâd
K'ola heft manzar bu *seb'an şidâd*²

Kılagısı derkâr iken tîğ-vâr
Bir iş kesse tab' -ı cevâhir-nigâr

Mebâdâ ki mâni' zuhür eyleye
Bu şevk-i dili pür-ķuşür eyleye

Bu eyyâma câ'iz degül i' timâd
Küper-gâh-ı limân iken tünd-bâd

Bu meclisde şeh-nâme-ḥân-ı maķâl
Beyân itse bir kışsa-i pür-ḥisâl

İdüp ḥâş bu ihtirâ' -ı nefis
Ḥoş âyende vü dil-pesend ü selis

Taşarruf idüp gâh mazmûnları
Ki mülk-i yemini ola ekşeri

Elün ' avratı mülküme girmesün
Begenmezse yârân kızın virmesün

Getür sâkıyâ câm-ı âteş-veşi
İçüp feth idem daḥme-i dânişi

Girüp zabtıma genc-i faşl ü beyân

² Sağlam yedi gök... Kur'an-ı Kerim, 78/12

Olam mülk-i nazm-ı bedî' ü'z-zamân

Muğannî getür sen de şanbūrîñ
Bedîd eyle bāzū-yı pür-zūrîñ

ZİKR-İ CÜLÜS-I SULŦAN SÜLEYMÂN HÂN-I ŞANİ VE ĀĠĀZ-I DĀSTĀN-I ZAFER-NĀME-İ HĀNİ

Fe' ūlün/fe' ūlün/fe' ūlün/fe' ūl
Vaķāyi' -nūvisān-ı mülk-i maķāl
Ķalem-rev gūşāyān-ı şāhib-kemāl

Devātın idüp gürz-i dest-i hüner
Sūhen ķapusın böyle fetħe itdiler

[2B]

Şu demler ki şāhen-şeh-i mā' ü ħin
Mu' azzam cihān-bān-ı rü-yı zemīn

Şükühında ħāķān-ı gītī-sitān
Kerāmetli SulŦān Süleymān-ı Hān

İdüp taħt-ı cevher-nigāra cülüs
Gelüp itdi ins ü perī dest-būs

Sipihrūñ yine el virür devleti
Ŧulū' eyledi kevkeb-i rif' atı

İdüp bī' at a' yān-ı dīn ü düvel
O ķuħb-ı cihāndārdan aldı el

Yine durdı ħayrāne ins ü melek
Olup dest-ber-dest tā' arşa dek

Ĥaşir-der-Ĥaşir özge dīvān idi
Hemān bār-gāh-ı Süleymān idi

Yidi ķubbe altında yidi vezīr
Ķü seyyāre-i seb' a-i müstenīr

Şeref buldı dīvān-ı 'ālī ile
Şudūr-ı kirām-ı mevālī bile

Olup bāl-ı iĥsān-ı şāhī bedīd
Ķopardı şaşup 'örf ü şūf-ı sepīd

Başı telli ħāvūşlar pür-sürür
Süleymān'a zıll-efgen olmuş Ŧuyūr

Şolaķlar ki hep şağdur işleri
Yolunda süpürmekde baĥşişleri

Nümāyān idüp ferr-i rüyin-teni
Süpürgeyle ķırsun hemān düşmeni

N'ola olsa ol tā'ife pür-hüner
Kimiñ ocağında süpürge ķeker

Ferāgat idüp köhne āġāzeden
Nevā eyle nev-beste āvāzeden

Zer-endüde yüklükle Bektaşiyān
Birin şāhlı kürkdendir hemān

Gicelerse dāmenleri yerededür
Der-i fetħe güyā nemed perdedür

İdüp şāh-ı mercān gibi yiryüzin
Şulatmaz ķırar düşmenin boynuzın

Şabā seyr o peykān-ı şarşar-şitāb
Be-ser-ķas-ı zerrīne ħün āftāb

N'ola şu' lesi ursa a' dāya dāğ
Ki Baba 'Ömer'den yaķarlar ķerāğ

Ķapup tāc-ı ĥürşīdi itse be-ser
Baba oğlıdur bunlar itmez żarar

Ķatal bayrağıyla biĥin-i diyār
Şehen-şāh-ı Ĥaydar-dile zülfiķār

[3A]

Gözine girer düşmen-i pür-ġamuñ
İki üçli peykānidur Rüstem'üñ

Bu vech-i şebēh ĥaķ bu kim rāstdur
Ķabā-yı şehen-şāh-ı ķep rāstdur

Olunca ser-i kār-ı bī' at tamām
Virildi ħıķup baĥşiş-i ĥāş ü 'ām

Teraķķiler iĥsān idüp 'askere
Yeñiden ķul oldılar ol servere

Nuĥustīn tedābīr-i bāyesteden
Bu re'y-i güzīn oldu şüret-fiġen

Varup Edrine şehrine şād-kām
Sefer emrine eyleye ihtimām

Mükemmel tedārükle evvel bahār
Ķeküp tīġ-i şādābı ħün cüybār

Cünüd-ı zafer yār ile fevc fevc
Vire düşmene talģalıķ hemķü mevc

Tedārük olındı mühimmāt-ı güc

Şehenşeh Sitanbul'dan itdi ħurūc

Vedā' eyleyüp taht-ı İstanbul'a
Hemān Edrine didi girdi yola

N'ola itse devletle tebdil-i āb
İder burcdan burca naql āftāb

Sipeh-der-sipeh Ħüsrev ü Cem şükūh
Cihān-der-cihān ü gürūh-ā-gürūh

O taht-ı kadīme bulunca vuşul
Hemān rūh idi itdi cisme duĥul

Şudür itdi fermān-ı 'ālem-muṭā'
Ki cem' ola ecnād-ı mihr iltimā'

Veẓirān-ı eṭrāfa şaldı berid
Sefer emr idüp pādīşāh-ı cedid

Ulaĥ gitdi pāşalara beglere
Şalasin hizebrānı her kişvere

Mükemmel ħapuñuzla faşl-ı rebī'
Oluñ Edrine şahnına müctemi'

Nüvisendegān-ı 'aṭā sū kıyās
Belāġat-şināsān ü ma' nā-şinās

Ķırım tahtınuñ ħān-ı ħānānına
Feẓā-yı cihāduñ Nerimān'ına

[3B]

Be-fermān-ı şāhen-şeh-i baĥr ü ber
Bir 'ibret-nümā nāme naĥş itdiler

Meẓāmīn-i ġarrāsı şevĥ ü ġarām
Meẓāyā-yı zībendesı iĥtirām

Me'ālī bu kim ħān-ı ħākān-nijād
Ser-āmed ser-efrāz-ı Ħaydar cihād

Nümāyende-i efser-i Ħüsrevī
Ṭırāzende-i taht-ı fermān-revī

Cihān-dāver ü Keyĥubādī-külāh
Feridun-dıraĥş ü Sikender-sipāh

Tehemten-şeref Ķahramān-ı be-nām
Nerimān-hedef sām-ı Rüstem-sihām

Hülāġū-ĥadem şāh-ı oñat-vezir
Selim Ħān-ı ġāzī müşir-i dilir

İdüp eblaĥ-ı 'azmını zir-rān

Gele bāb-ı ĥuşuñla ol Ķahramān

İki pādīşāh-ı ĥired-menĥabet
Gelüp bir yere eyleyüp meşveret

Umür-ı memālikde tedbir ide
Bed endişe a' dāyı tedmir ide

Te' āṭī-i hengāme-i rezm ü kīn
Umür-ı girān-māye şer' -i mübīn

Müfevvez ola ħān der-i yādıla
Ġazā-pişe-i müstaĥar 'ādile

Be-dest-i berid-i şabā Türktāz
Vürüd itdi ol nāme-i dil-nevāz

İcābet bir daĥı hemān da' vete
Binüp 'āzım oldı der-i devlete

Mişāl-i mu' anber ĥaṭ-ı müşg-bār
Tozutmış gelür yolları pür-ġubār

Şehinşāh-ı devrāna geldi peyām
Ki yaklaşdı devletle ħān-ı be-nām

Hemān şehriyār-ı Süleymān-cenāb
Veẓir-i ser-efrāza itdi ĥiṭāb

Varup cümle a' yān ü erkānıla
Kemer-beste ĥuddām-ı dīvānıla

Bu miĥmān-ı zī-şāna tekrīm idüñ
Ri'āyet kıluñ cümle ta' zīm idüñ

[4A]

Nüzül itdirüñ 'izz ü iĥbālile
Anuñĥün müheyyā olan menzile

Süvār oldı destür-ı Āşaf-şükūh
Rikābında ĥayl u ĥaşem kūh kūh

Gümüş şavlecānlarla çāvüşlar
Ki rif' atde top-ı sipihri döġer

Şabā-menĥabet şāṭirān-ı rikāb
Şeref-menzilet peyk-i şarşar-şitāb

Serān-ı sipāh-ı yemīn ü yesār
Ķılıĥ sīm ü terkeş cevāhir-nigār

Muṭaṅṭan aġayān-ı zerrīne serc
Şunūf-ı 'adūyı ider herc ü merc

Mükerrem-vezirān-ı Āşaf-ĥiṣāl

Mufahham emirân-ı şâhib-kemâl

Fuḥûl-ı enâm ve şudûr-ı kirâm
Be-taḥşîş muğannî-i nu' mân-maḳâm

Kemâ yenbağî de 'b ü ta' zîm ile
Hezâr ihtirâm ile tekrîm ile

Ḥaşir-der-ḥaşir şaf-be-şaf durdılar
Mübârek rikâbına yüz sürdiler

Alayla müstakbelîn-i kibâr
Düşüp önüne hoş-dil ü kâm-kâr

Du' âlar kıllup server-i ' âdile
Sa' âdetle inerdiler menzile

Getür sâkî hoş geldi câmuñ baña
Bilürsin benim iştîyâkum saña

Çavuşdur bu müştâkı kâm-ı dile
O ârâm-ı cân ü merâm-ı dile

Muğannî getür sâzınñ nağme kıll
Velî bu senüñ faşlın ister gönül

Bu vuşlat maḳâmında ey bî-vefâ
Münâsib midir hiç muḫâlîf havâ

MÜLÂKÂT-ŞODEN-İ ḤÂN-I ' ÂLİ-CÂH BÂ-ŞEHEN-ŞÂH-I SÜLEYMÂN-SİPÂH

Dem-i şubḫ kim dâver-i rûzgâr
Bu taḫt-ı zebercedde itdi çarâr

Çıllup kâkum-ı şubḫî dîbâlî görg
Cihâna geyürdi o şâh-ı bozorg

[4B]

Oturdu çıkup taḫta şâh-ı cihân
Süleymân-ı şânî-i şâhib-kırân

Yine durdu dîvân-ı maḫşer-nümün
Çıyâmet şükûh ü übbehet-füzün

' Aceb müzdehim-gâh idi pîş ü pes
Ki dillerde bağlandı râh-ı nefes

Mehâbet nümâyende enbûh idi
Ne dîvân-ı yek-pâre bir kûh idi

Şoḳaḳlar tolu istif idi hemân
Yola şıgmaz olmışdı ḫalk-ı cihân

Olup ser-ber emân-ı ḫûr ü melek
İraḳdan baḳardı bu seyre felek

Mehîyân? giçer şanup âftâb
Zerîn itdi pinhân ceyb-i sehâb

' Acâyib-nümâ ḫilqat-ı Ḥüsrevî
Mücevher-kecim eblaḳ-ı pehlevî

Seḫerden cihân-bân-ı fermân-revâ
Ser-efrâza gönderdi esb ü kabâ

Küleḫ-küşesin meh mümâs eylemiş
Çadem rencini iltimâs eylemiş

Binüp ḫazret-i ḫân-ı kâ 'ân-tebâr

Olur ' âzim-i dergeh-i şehriyâr
Şeref-der-şeref şevḳ-der-şevḳ idi
Şafâ-ber-şafâ zevḳ-ber-zevḳ idi

Cihân-bân-ı ' âlemde müştâk aña
Gözi yolda çün ' âlem-nümâ (Vezin?)

İnüp raḫşdan ser-fırâz-ı zemîn
Hübûḫ itdi Merrîḫ-i çarḫ-ı berîn

Yedi perdeden geçdi gerdün gibi
El üstünde ḫaḫt-ı hümâyün gibi

Gelüp bir yere iki ḫân-ı ' âzîm
Biri Ḥân Süleymân biri Ḥân Selîm

Çıyâm eyledi şehriyâr-ı be-nâm
İdüp ḫâna dünyâ kadar ihtirâm

Daḫı görmemişdi bu ḫâlî sipîhr
Gele bir yere iki raḫşende mihr

Zihî şun' -ı ḫikmet-nümâ-yı İllâh
Çırân itdi bir burcda iki mâh

[5A]

Biri mâh idi biri ḫürşid idi
Biri Ḥüsrev ü biri Cemşid idi

Bu Efrâsiyâb ü o Ḥâkân idi
Bu İskender ü o Süleymân idi

Güher-pâş olunca o ebr-i şeref
Bu eylerdi pehnâ-yı güşî şadef

Bu itdikde taḫrîk-i gül-berg-i al
O farḫ-ı şafâsından olurdu lâl

Bu olduĝda gl-rz-i naĝl-ı murd
O dmn-ı raĝbet iderdi kşd

O destn-ser ola blbl gibi
ıtaradı bu gş-ı şf gl gibi

O bundan fyzt idp iĝtibs
Bunuñ sırrı şldı aña in' iks

' Aceb şoĝbet itdi iki ehl-i dil
Ki diller mezyya vkıf degil

Ne şretle baĝlandı ol sinede
uhr itdi ' aksi bu yinede

Bunuñ cm-ı ĝalbindeki rzlar
Olurdu o mir 'atda cilve-ger

Didi ol Sleymn'a gerdn-serr
Ki ey ser-firz-ı Tehemten-naĝr

Nedir dşmen emrinde tedbirinz
Mheyy m ceys-i cihn-ĝiriñiz

Bozacaĝdı kfir ç ĝaĝ-ı ' izr
ılıç ister ol n-terşide-kr

Dgp ebr-i şemşir-i teş-veşi
Synmek gerek bu fiten teşi

Ser- askerlerin ĝahr idp yek-be-yek
Bu ' aĝreblerñ başın ezmek gerek

Siziñle olup yek-dil  yek-cihet
Oluñ siz bize biz size ĝol ĝanat

Yek heng  yek-ry olup şir-vr
Şalalım iki yzl şemşir-vr

Kemer-bend-i himmet oluñ der-miyn
Bu demlerde ĝayret siziñdr hemn

dp dest-ber-ser ĝidiv-i ĝalim
Didi ey bihn zll-ı rabb-i raĝim

[5B]

Hemn siz ĝñlden idñ himmeti
Bizimdr bu dn-i mbn ĝidmeti

ull ide çn faşl-ı ordibiĝişt
ılıp arz-ı ĝabry ' anber-sirişt

urc ide çn dveri bu bahr
ekp lleden ĝrz-i mercn nigr

Seĝbun fyzti sri ola
Şeh-i zerñ ĝkmi cri ola

Be-tevfik-i perverdigr-ı naşir
Mheyy idem bir siph-ı keşir

urşn ola nev-bahrn gibi
Aĝınlar şlam ebr-i nsn gibi

Tatri şlup şoluna şĝına
Bir teş uram dşmen ocaĝına

Tatr teş-i nz  peykn b
Cihn b u teşden olur ĝarb

Hele bizden iĝdm  sa' y-ı ' zm
' İñyet ĝud'nuñdur Allh kerim

Du'  eyledi pdişh-ı veli
ekp şdrına ĝn-ı dery-dili

ki ĝıĝ' a şrĝuĝ ĝod başına
Behyimine kemtern taşına

Belinden idp ĝançerin daĝı nez'
Eliyle kemer-bendine itdi vaz'

Cevhirli bir terkeş-i bi-' adil
Frzn ç riş-i per-i Cebre'li

Gneş gibi bir ĝil' at-ı pr-ziy
Ki semmr-ı şeb ĝapu idi aña

ekildi rikbına bir l raĝş
Ki teş sitiz idi teş draĝş

uzr-ı shehen-şehde giydi hemn
Bir ' anĝ olup ĝf  ĝf-şiyn

Muraşş-rikb  muĝall-licm
Mzerkeş-kecim  mcevher-senm

dp pdişh-ı cihna ved'
Rc' itdi ol mh-ı mihr iltim'

alındı hemn tal  ser-ny ĝç
Gelp lerzeye çrĝ-ı zt'l-burc

Svr oldı ol ser-firz-ı cihn
dp semt-i meştya ' atf-ı ' inn

[6A]

Bu eşnda taĝdr-i rabb-i Mecid

Žuhūr itdi bir özge yerde Őedīd
Koliye? gelince sipeh-dār-ı dād
Őovuk çekdi yollarda ĥadden ziyād
Kanı sākīyā cām-ı āteŐ-nümā
Őovuk çehre gösterdi devrān baña

Getūr manĥal-ı ĥummı meydāna sür
Isıtsun bu sermā rād-ı pūr-fütūr
Meded ey muĥannī-i muĥriĥ gürīz
O fevr āteŐ-i nāyīñi tīz tīz
Sen olduĥça āheng-i sāz-ı fuŐul
Tutam ben de meclisedūr der-uŐul

ŐİFAT-I ŐİTĀ VE VUŞUL-I MEVKİB-İ ĤĀNİ TABUR-I MAĤHÜR VE REFTEN-İ ĤĀN-I MANŐURÜ'L-LİVĀ BE-İŐTİŐĀL-İ GÜRÜH-I MAĤHÜR

Kılıç gibi geldi zamān-ı Őitā
Keser tīĥıdır tünd-bād-ı Őabā
Olup cebhe perçin-i ebr-i āsmān
Yüzünden yire zehr aĥardı hemān
Ayaĥın üŐütmiŐ gibi cūybār
Tābīb-i sipihr üstüne başdı ĥar
Cihān-ı ĥarende? çü dīv-i sefid
Aña yaĥ cebe ebr 'amūd-ı cedīd

Felek kāsēdūr zehr-i berd ile pūr
Zemīn mertebānisidūr çatladur
Őarābın döküp ĥırdı ĥarfın yūzi
O buzdı ĥalup oldu ĥan ĥar buzi
Meyūñ cūr' ası pūr cemed tāsda
Ĥızıl fūyadur faŐŐ-ı elmāsda
Ĥatab-keŐlerūñ buz döküp diŐine
Bayaĥlarını balta kesmez yine

Yatur ĥıŐlada keŐtiler der-ĥıyāz
Ki berf üstüne tente çekmiŐ beyāz

Sipihrūñ gögerdūr yüzün zemherīr
N'ola ditrese dursa mihr-i mūnīr

Ĥıyāz üzre ĥar tōpı kim aĥdur
Tābaĥlarda gül-nār berrāĥdur

Őebān-geh ki çatlar Őekerle benāt
Nücūm utdurur diŐlerin çāt çāt

Çuĥal taŐı ĥavz-ı cemed rīŐede
Őeker peyniri gösterir ŐīŐede

İdüp miŐe-i kehkeŐāna Őitāb
Yanar dār-ı māha ip olmiŐ Őiĥāb

Meger cāme-Őüy oldu nef' -?i berīn
KōpürmüŐ Őudur berf-i tekne zemīn

Ĥayāl itme berf-i semen-sā dūŐer
Felek yollara aĥ dībā dūŐer

AŐup yaĥdan āvizeler cā-be-cā
Cihān mūmcı dūkkānıdır ĥūyiyā

Gelūr dīv-i meŐtāya ĥān-ı dilīr
Baĥardı yoluna durup çarĥ-ı pīr

Ya berdü'l-' acūze ĥümüŐ Őāne-ver
FūrūheŐte yaĥ sīm-i dendāne-ver

Sa' ādetle çün ĥān-ı 'ālī-cenāb
Gelūr ĥıŐlaya ĥoŐ-dil ü kām-yāb

Zemīn giydi bir kürk-i ĥāĥum cedīd
Őaçaĥlarda yaĥ kuyrucuĥlar sefid

Őitā faşlın itdi o ĥudsī-siriŐ
Ruĥ-ı pūr-fūrūĥıyla ordibiĥiŐ

[6B]

Şalup iŐtirā çarĥa dehr-i 'atīĥ
Gelūr yer göĥi cānibinden daĥiĥ

Kilī Şehri kim ĥāna meŐtā idi
Cemāliyle bir bāĥ-ı ra' nā idi

Zemīn baĥlavā tepsisidūr meger
Ya yufĥasına berf-i sūkker dōker

Reyāĥīn-i 'adliyle Őehr-i diyār
Zemistān iken oldu ĥurrem-diyār
İdüp sāye-i re'fetine ĥuzūr
Re' āyā muĥayyeb berāyā Őekūr

Őaçaĥlıyla reh-vār-ı gerdūna baĥ
Őaçaĥlarda yaĥ pāre Őāĥım Őaçaĥ

Gül ü nergis-āsā Őeh-i lūcce-cūŐ
Olup cānib-i dūŐmene çēŐm ü ĥūŐ

Dıraşsende tiğ-i kazâ der-miyân
Kudüm-ı bahâra bakardı hemân

[7A]

Zamîrinde kim levh-i mahfûz idi
Bu ma' nâ-yı zibende melhûz idi

Ki tertîb idüp leşker-i bî-şümâr
Kıla Engürüs düşmenin hâk-sâr

Veli bu sipîhr-i müşa' bid-nümün
İder türbeden ğayı şüret-nümün

Felek bir iki yüzlü âyinedür
Ki bir cânibi şüret-i kinedür

Sipîhr atlasınuñ nedür çâresi
Ki uymaz biri birine pâresi

Ġazâ pişe hâkâna ger şakb-ı rezm
İderken bu ma' nâyı icrâya cezm

Kırım taht-gâhından irdi peyâm
Ki Moskov kılup pâ-yı ğadra kıyâm

Bir Ebbâş? ü Leh'le idüp ittîfâk
Taşup geldi ol seyl-hîz-i şîkâk

Fesâd evcine eylemişler 'urüc
Gelüp kavm-ı Ye'cüc'e vaqt-i hurüc

Ağırlıkla ol fevc-i düzağ-ı karar
Zemîni ağır başdı kâbûs-vâr

Kırım aşasın dîv-lâh itdiler
Gelüp taş gemisi gibi çatdılar

Yetişmezse ger iş dige gün olur
Kırım aşası lücce-i hûn olur

İdüp hân-ı ğâzî bu peygâmı güş
Yem-i hışmı dür gibi itdi hurüş

Hemân da' vet itdi dil-âverleri
Şinâsende-kârân-ı nîk-ahteri

Didi ey dilîrân-ı rüşen-zamîr
Nic'olmak gerekdür bu emr-i hatîr

Bilürsüz ki ' ahd itmişiz hânla
' Adâletlü Sulţân Süleymân' ıla

Alup cünd-i Tâtâr'ı evvel bahâr
Başam Nemçe iklimini seyl-vâr

Bu şüret dahı itdi ' arz-ı cemâl
Çatallandı iş tîr-i Rüstem-mişâl

Sefer vaqtidür şimdi n' itmek gerek
Bunuñ kañğı yanına gitmek gerek

[7B]

Eger Nemçe'ye eyleseñ ihtimâm
Kırım mülkini Moskov eyler tamâm

Çekerseñ eger Moskov'a tiğ-ı tîz
Berü cânibe Nemçe eyler sitîz

Didi kâr-dânân-ı müşkil-küşâ
Ki ey pâdişâh-ı muzaffer-livâ

Size sehldür böyle emr-i ' asîr
Be-fazl-ı cihân Hâlîk-ı bî-nazîr

Zafer âyine tiğ-i nuşret be-kef
İdüñ Moskov'uñ kârını ber-ıaraf

O hâr-ı ğamı dâmen-i mülkden
Koparsuñ dilîrân-ı düşmen-şiken

Varup gelse şâhenşehüñ yanına
Belâ dâğın ur Nemçe'nüñ cânına

Bu tevbîre taşîn idüp pâdişâh
Buyurdu ki binsün ser-â-pâ sipâh

Semend-i cihâdın idüp zîr-rân
Süvâr oldu sîmurğa Zâl-ı zamân

Hayâl itdi gerdün o hâlâtta
Bedî' ü' z-zamândur semâvâtda

Rikâbında hâzîr serân-ı sipâh
Müzerkeş-kecim ü muraşşa' -külâh

Düşüp ardına itdiler ihtimâm
Nücüm idi bunlar o mâh-ı tamâm

İdüp emr-i ' usretde emr-i ' azîm
Tozun görmeden kaldı peyk-i nesîm

Hadeng atsa der-pîş olan menzile
Kıaldı verâsında şad merhale

Degül zıll-ı mağrûti-i şâm târ

Ƙodı sâyesin yolda ol şeh-süvâr

Gidüp rûz ü şeb cidd ü ilgâr ile
Şabâ menkâbet ħink-i reh-vâr ile

Bedîd oldı altıncı günde kónak
Leb ur yine menzil-i Fagulıcağ?

Ĥoşâ sa' y ü iğdâm-ı şâhib-dili
Diyâr-ı Ƙırım ħanda ħanda Kili

Bu İsfendiyâr ol ħazâ heft-ĥ'ân
Bu Rüstem o peygâr-ı Mâzenderân

[8A]

O gün ol maħalde ħarâr itdiler
Yorulmuşdı bî-tâb olup anlar

Yoruldu getür sâķi bir câm-ı şâf
Ki tertib olunun şufuf-ı maşâf

‘ Amûdın getür baña bezm-i cemüñ
Ƙıram boynuzın nerre-dîv-i ħâmuñ

Muğannî bir âvâze-i tâze ħıl
Ĥazîn şavt-ı muħriķle âħâze ħıl

Ki ben daĥı ħabl-ı devâtı alam
Bu meclisde bir çeng-i ħarbi çalam

PEYGÂR-I ĤÂN-I CENGİZİ-TEBÂR BÂ-TABUR-I GÜFTÂR-I BERGEŞTE-KÂR VE GÜRİHTEN-İ ÂN GÜRŪH-I ĤŪSREVÂN

Şaf-ârâ-yı meydân-ı nazm-âveri
Ĥüner-menkâbet ħâme-i dâveri

Şeref-nâme-i fetĥi tezhîb idüp
Sühen şâfların böyle tertib idüp

Seher-geh ki ĥürşid tebeşşir be-dest
İdüp ceys-i tabur-ı şâmı şikest

Perişân idüp leşkerin kevkebün
Ƙarasın daĥı görmediler şebün

Süvâr oldı ĥâķân-ı Rüstem-maşâf
O bir ħahramân-raĥş-ı ħurrende-ķâf

Ne nâzende-raķķâş oldı cilve-ger
Zemîn def celâcil gümüş na' ller

Fürüzende bergüstvânî çerâħ
Temâşâ idüp câna ħâħ üsti bâħ

Rikâbın penâh eyleyüp mâh-veş
Müzerkeş-küleĥ mîrzâdur güneş

N'ola cevher-i ebrî itse şiyâb
Zirih-püş iç âħasıdur âftâb

Oluĥ çarĥ-ı nüĥde toķuz ħat alây
Güneş ħabl-ı zerrîn şu' â' -kürre nây

Yaĥûd düşmeni ħahr için vaķt-i ķin
Toķuz toĥ şalıķdur sipihr-i berîn

Yerinden ħopup ol alây-ı mehîb
Ƙıyâmet ħopardı sipihr-i ' acîb

[8B]

Şıķıldı ħubâr-ı sipihrin cihân
Şafaķdan felek ħan ħaşandı hemân

Ƥariķ-i ħazâyâ olup mühtedi
Hemân düşmenüñ taburın istedi

Dem-i çâşt oldı binâ geh bedîd
Siyeh bir tütün ħa' r ü bün nâ-bedîd

Tütünler çıkup çarĥa ejder gibi
Çevirmekde gerdünı mihver gibi

Ƙaraltılar aşmış ki çarĥ-ı kebûd
Sevâd-ı ' aźim olmış ol ħara dūd

Ƙara ħâħ mîdur ser-keşide Yemiħ
Ki eşcârı rümĥ idi aĥcârı tiħ

Duĥânı ' ulüvv eyle ol ħara ħâħ
Virür ħurma şemşir-i ħuħyâna zâħ

Metîn eyleyüp taburın tû-be-tû
Toķatda ħanâzîr idi ol ' adü

Lisân-âşnâyân-ı perĥâş-ver
Ƥalup baĥr-i heycâyâ dil aldılar

Güher-pâş olup ĥân-ı zerrîn-senâm
Su'al itdi ' askerlerinden peyâm

Didiler ki ey ĥân-ı mâlik-riķâb
Olunduķda bu cem' -i keşret-ĥisâb

Ƙatâra ħatılmadı çok hergele

ılıç ‘ asker u kerre yu bin hele

İki binden artu olur opları
olu benderindir Őıa ekseri

Bu ‘ asker ki keŐretde Ye ‘cuc’dür
E ednäsı hem-päye-i ‘ ücdür

Bu tabura nisbetle siz zerresiz
Bu bir Bar-ı ‘ Ummän siz atresiz

Olurken lu ‘ äbriyla rabü’l-lisän
Uup kellesi dil kesildi hemän

Lisändur dilü kellesin kesdiren
MeŐeldür bu kim söz esen baş esen

Bu seväd-figen sözlere dillerü
Bulandırdı Őofrasını ‘ askerü

aıat ‘ adüya olınsa kıyäs
Bir avu idi cünd-i yezdän-Őinäs

[9A]

ayansun mı bir muhteır merzbüm
Ki yetmiş iki millet ide hücum

‘ Aceb muhtelif hey ‘et ecnäs idi
Meger äf’ dan gelme nesnäs idi

Ne tabur ki bir ulle-i äf idi
O gevher eyler diyü lifäf idi

Eger uŐ diyü eylesen bir ıtab
Saa ol virür alb-radan kiläb

ubukdan geürsen eger yek-be-yek
ıkar maymün eyäletinden Őebek

ayıŐ balu müzeyle ehl-i gurür
Cihända ayıŐ baldır itmiş zühür

İdüp arasında siper üstüvär
Meger aplubagadur ol nä-bekär

Zirihde duta küŐte add-i kei
DüŐürmüş azä aa bir yengeci

Elin oynuna Őoksa ol ad Nücüz
Girer Őanki ıl torbaya istaoz

Meyänında terkeş ki pür-tirdür
Hemän ıt ki bir olu inzirdür

elenginde farz it ki yalduzludur
Yine bir geyikdür ki boynuzludur

Meters ire äläta ekmez emek
Burunla Őaal päk azma kürek

ü his itdi än-ı zamä ‘ir-Őinäs
Rü ‘esä-yı ‘ askerde avf ü hiräs

İŐaret ıluup müfti-i fäzıla
Mesihä-nefes pır-i Őahib-dile

Ki feyz-i nübüvvetle ol ercmen
Vire cünd-i İsläm’a nuŐıle pend

Be-fermän-ı Őahib-ırän-ı dilir
Őu ‘ üd itdi bir tüde äk üzre pır

‘ AŐä ile ol püŐte üzre bu nür
Kelim idi güyä ki ber-Küh-ı Tür

O tüde sipihr idi bu MüŐteri
O burc-ı Şeref bu meh-i enveri

Dem-i ‘ İsä-veş gösterüp mu ‘ cizät
İdüp nal-ı äyät ya beyyinät

[9B]

O hoş-lehe-i rikat-engiz ile
Bu pür alet enfäs-ı dil-iz ile

ihär äyetin nal ü tefsir idüp
azä fazlımı alka tarır idüp

Didi o yigitler anadan oar
Bu dünyäya urbän iün geldiler

Ne dünyä-yı fänı ne devlet gerek
Bize ya azä ya Őehädet gerek

anı bir bu günki gibi yevm-i ‘ id
Ölürsen Őehid öldürürsen sa ‘ id

Muräd alaca utlu gündür bu gün
Dilir-äne bayram dügündür bu gün

alan äziye näm-ı käm-ı nigü
Őehide temäŐä-yı didär-ı Hü

opup alkdan bir ıriv ü enin
Ki ŐarŐıldı nü a-ı ar-ı berin

İdüp seni yäüt-ı sür eŐ-ün
Olur arz-ı abrä Őaayı-nümün

Varup secdeye hân-ı takvâ-penâh
İderdi münâcât o zıll-ı ilâh

Siyeh hâke düşmişdi nûr-ı sefid
Zeminden olup yâsemenler bedîd

Dil-i hâliş ü niyyet-i hâş ile
Du'â eyledi şıdk u ihlâş ile

Dönüp çevrilür başı üzre felek
El açmışdur âmîne gökde melek

Meşâm aldı gül feyzden râyiha
Du'âlar kabûliçün el-Fâtiha

Olup bād-ı gül-rîz-i nuşret bedîd
Talaslandı râyât-ı sürh ü sefid

Bu tarz üzre tertîb olundu şufûf
Alâylar kurup tûrdı ehl-i süyûf

Olup sağ kolda cinân-ı yemîn
Alây kûrdı kılğay o sultân-ı dîn

Yesâr-ı zafer-mâyede şîr-vâr
Geçüp nûr-ı dîn tûrdı şemşîr-vâr

Şaf-ı hân ile kalbde cân gibi
Dil-i pâk-ı mü'minde imân gibi

[10A]

Olup üçlerüñ himmeti reh-nümây
Hücûm eyledi üç taraftan alây

Quruldu yine bezm-i rezm-i veğâ
Müşelleş getürdi kazâ güyiyâ

Boyandı mey-i hûnıla yeryüzi
Kazâ şundi a'dâya ahğar gözi

İdüp sînesin şafha-i imtihân
Şülüş hağ elifler çekerdı sinân

'Aceb nağl-bend idi tîğ-i dü dem
Ki işlerdi bir nağla üç kat kalem

Çeker küşe-i hân-ı hâkân-mekîn
Ol hürşid-i imân [ve] ol nûr-ı dîn

Qolunda olan seyl-i cerrâr ile
Kazâ nâvekân-ı kemân-dâr ile

Öñin çignedüp pîl-i serkeş gibi
Kirîş gerdiler haşma âteş gibi

Nazar kılmayup top-ı ejder-veşe
Semender olup taldılar âteşe

Şalup pence-i kahrı şîrâna dest
Tayanmazdı çarğ-ı felek oldı mest

Zihî şîr-i şavlet hizebrâna 'âb
Ki çarğ-ı felekde nice ola tâb

O tabur ki gerdüdan itmezdi bâk
Giribân-ı kâfir gibi oldı çâk

Zirih çeşm-i hayret açup çün nücûm
Kazâ kangı cânibden eyler hücûm

Açup şavlın[1] yapdı şemşîr-i tîz
O yoldan koyuldu süyül-ı sitîz

Girüp itdiler kâfiri târümâr
Dilîrân-ı serkeş çü giymedi yâr

Muraşsa' öğürli ağalar bile
Mücevher gele mirzâlar bile

Huşûşâ bahâdır ağa-yı dilîr
Vezîr-i dil-âver emîr-i müşîr

Çeküp gâh şemşîr ve geh şemşîri
Ururdu birbirine şafları

Olup altıdan şüret-i mes'ele
Südüs hişsedür haşma şîşür hele

Şalup ol sipeh küh-ı pülâda ceng
Hücûm itmiş ebr-i siyâh-ı peleng

Olup nev-'arûs-ı zafer tîlibi
Şarılmışdı tabura ejder gibi

[10B]

Ğazâ-pîşe hân-ı Tehemten-celâl
Şaff-gîr ve dâr içre mânend-i Zâl

Mübârek başında o tâc-ı kerîm
Hemân kûbbe seyr eyle Sultân Selîm

O zerrîne-kartan-ı pür-kevkebe
N'ola şala zerre sipihre cebe

N'ola olsa server hevâ-yı zafer
O 'anğâya terkeş tîr-i bâl ü per

Cemâli olup âftâb-ı iltimâ'
Kemend-i girih-gîr-i hağğ-ı şu'â'

İdüp hâriku'l-‘âde bir berķ-tâz
Çapup haşmı yırtardı ol şeh-bâz

Sehâb-ı zirih yağdurup ğays-ı hûn
Tegerg idi ķurşun ‘adûdan füzün

Tüfeng olmuş âteş-feşân ezderhâ
Ağız veznesi keĵ-düm-i pür-cefâ

Döküp fâlye-i topa nâ-geh şerer
Uyur ejderûñ ķuyruĵa başdılar

Ġazabdan pür-âteş olup vaķt-i ceng
Çatı asmışa? itdi toþ ü tüfeng

Leb-i toþdan çıķdı pîçide-düd
Tüfenge olup şarma ķonduķ kebüd

Dühân içre şad pâre merdân-ı kîn
Tütün kârı yaşıdırma idi hemîn

Esîr-i dühân idi çarĵ-ı daĵal
Çabarta çubuķdur tüfeng-i cedel

İçinden çıkan halkadur halka düd
Aña telli bir püskül olmuş kebüd

Çıķup çarĵ-i ĵumbâra âteş saçar
Küpe bindi çädür erzaķ meger

Çusât-ı sipihr olup kîne-dâr
‘Aceb diş biler ĵançer-i zer-nigâr

Zirih çeşm-i hayret açup dün nücüm
Çazâ ķanĵı cânibden eyler hücüm

Zamân resm idüp meclis-i dâĵ ü derd
Dühânıyla hûn sürĵile lâciverd

İdüp hâme-i dest-i çübi be-dest
Yazardı ķazâ başa ĵaĵt-ı şikest

Mey-i hûn-ı sâķi-i bezm-i kader
Gümüş tās-ı miĵferle ölçer doker

Yem-i hûn idi ‘arşa-gâh-ı maşâf
Çılıç bālĵi tĵĵ-i cevşen-şikâf

Çılıç mevc-i seyyâl ü yem hûn-ı âl
Toñuz bālĵi düşmen-i bed-şikâl

[11A]

O deryâ-yı hûn içre ĵum-bâreler
Deñizde yanar atalardur meger

Olup cü-yı hûn-ı ‘adû pür-ĵürüş
Meger kim Çızılıрмаķ itmişdi cüş

O cüy içre mâhî dürür bî-ķarâr
Balıķlar durur ĵançer-i âbdâr

Çöküp çarb-ı kûpâldan ĵod siper
Çuķur câmi‘ uñ ķubbesidür meger

Devinme olup miĵfer-i âhenin
İki keffe-i sevķ-i âh ü enin

Delüklü siperler ki misket yedi
Müşebbek lakin toþ-ı şâbün idi

O misket ki a‘ dâya tevbîĵdür
Der-i ĵışn-ı peyĵara kelmîĵdür

‘Amel-mânde bâzûlar iş tütmeden
Zirihlerde ķaldı dikiş tütmeden

Ötin itdi terkeş yâbın başdı ķuds (vezin?)
Kiriş ķırmaķ üzre ayak başdı ķuds

Çapaķ atdı miĵfer olup zir-i pây
Virüp ĵâliye? açıldı toþ-ı alây

Ne âdemde tâķat ne atlarda tâb
Çurup şallanur ĵâlî ķalmış rikâb

Şıķıldı neberd içre haşm-ı şaķi
Meger mengene oldu toþ ķundaķı

Ölenler ki âsüde-ĵâl oldılar
Virüp naķd-ı cân müft ķurtuldılar

Ulaşduķça âlüfte merdân-ı kîn
Bozuldu olup münfa‘ il müşrikîn

Bedenler olup za‘afdan nâ-tüvân
Bıçaķ üstüĵvâna tayandı hemân

Alup altıyı şeş-per-i ser-firâz
Yatur bir per ü bâlî işkeste bâz

Urup cevşene aĵzını yüzdüñüz
Külünkde burnı kırıldı biraz

Yüzin dönderüp ĵançer-i raĵne-dâr
Siper arķa virdi be-şıdķ ü ķarâr

Açıldı ‘alem tütü semt-i ĵürîz
Yelân ayaĵı oldu rümĵ-i sitîz

[11B]

Kırup köstegi raşş-ı şabr u qarār
Fırār itdi a' dā-yı bergeşte-kār

'Aleyh oldı tedbīr-i ma' kūs-ı leh
Yine kazdıǵı quyuva düşdi çeh

Qılıç iş kesüp eñseden Moskov'a
Düşerdi beyābāna qutre kuve

Qazādan qopup tiǵ-i āteş-nümā
Ṭabīb-i sipihr urdı dāǵ-ı qazā

Degüldür gubār-ı şaf-ı kār-zār
Duman atdırır düşmene rüzgār

Fezā-yı hayāl eyleme gird-bād
Ṭozutdı döne döne ehl-i fesād

Yaqup nār-ı tīr ile bāl ü perin
Şavurdı qazā çarha hākisterin

Yıǵıldı gelüp ol qadar baş ü dil
Zebān-ı kalem vaşfa qādir degil

Selāsil-i bıkırden o begzādegān
Ki zencirli serve beñzer hemān

Ser-i düşmeni itdi tiǵ-i zafer
Belā şāhrāhında nev-tüdeler

Bedenler yatur çevrede h'ār ü zār
Sibā' hayline olmış andan hişār

İdüp güş ü bīniden aḥz-ı nevāl
Qulaq sofrasına oturmuş şegāl

Vekil harç olup mūr ü mārā qazā
Virür laḥm-ı la' inini cā-be-cā

Bu fetḥiyle şād oldı ins ü melek
Bu şevkıyla girdi semā' a felek

Şebān-geh sipihr üzre dahk?-ı nücüm
Melā'ik donanma idüp yaqdı müm

Virüp gülşen-i 'işrete āb ü nāb
Havāya fişekler atardı şihāb

Qıyās itme meh mihre oldı qarīn
Ṭoquşdurdı çarḥ iki kebeş-i enīn

Degildür nümāyān olan keheşān
Yol itdi sipihr üzre rühāniyān

Görüp eyleme şaçlı yıldız hayāl
İder zirh-ı raşş ile bir dest-māl

[12A]

Bu fetḥi görüp hān-ı yezdān-şinās
İder Hāzret-i Hākk'a ḥamd ü sipās

Takarrüb-i dād itdi qurbānıla
Mesākīne in'ām ü ihsānıla

İsār ili azād idüp yek-sere
Selāmetle gönderdi her kişvere

İderken bu a' māl ile iştiǵāl
Dürüd itdi bir peyk-i ferḥunde-māl

Pesendide-manzar müferraḥ-peyām
Be-kef nāme-i maǵz-ı müşgīn-ḥitām

Mezāyā-yı nāzendesi rüh-zā
Me'āl-i ḥoş-āyendesı dil-güşā

Meger ol maḥaller ki tabur meşüm
Özi'den geçüp eylemişdi hücüm

Müsellaḥ yigirmi iki biñ süvār
Kemer-bend-i hengāme-i girüdār

Çıkuq Baḥr-i 'Ummān taburdan
Kefe semtine ṭutmuş imiş dümen

Meger bu imiş maqşad-ı fāsidi
Zamirinde endişe-i kāsıdı

O eṭrāf ü eknāfı vīrān ide
Dil-i ehl-i İslām'ı sūzān ide

Ḥarāb eyleyüp şehri ol kavm-ı şüm
Döne lāne-i cuǵda ol ḥırz-ı büm

Bu desiseye vākıf olduqda hān
Mehīn-i tedārik idüp ol zamān

İrişmiş cünüd-ı zafer-pişeden
Bir enbūh-ı pūr-zūr ü düşmen-şiken
Olup cüşşe serdār-ı bā-iḥtişām
Yegen mirzā şāh-ı qādir be-nām

Bu emrūn ki temşiyetiydi murād
Hemān kıldı teşmīr-i zeyl-i cihād

Şikārın arar ḍayyıkım ner gibi

O vādileri sürdi ejder gibi

Bu cānibde almışdı ařm-ı rezil
Kefe şehrine gelmege iki mīl

Yitiřdi yegen mīrzā-yı dilir
Bulut gibi yađdurdu bārān-ı tīr

[12B]

Hevānın yūzin utdı tīr ũ siper
Muli āřıl-ı  ōmre gelmiş meger

Zirih ays-ı ūn yađdırup hemū miđ
ırup dōkdi ūn ve seri gūrz ũ tiđ

Dūřup ũstūne are-i ūn-ı al
Cebe yol yol oldu Firengī-miřāl

Hūcūm itdi mānend-i řīr-i pele
ayansun mı řīr-i nerre ergele

 Aceb uđradı dūřmene fitne-īz
Ne tāb-ı řekīb ũ ne rāh-ı gūrīz

Urup tiđ-ı kūpālı ol řeh-levend
İp oldu eřirrā miřāl-i kemend

O avm-ı siyeh-bat ve bergeşte-kār
Yūzi arası ile itdi firār

Bu fet-i cedīdi o Rūstem-meniř
Yazup azret-i āna  arz eylemiş

Dūrūd eyledi bu muřarra-nūvīd
Olup ehl-i İslām'a  īd ũsti  īd

این عهدی بر چه جلال اول
 نه مجنون تو را نه خیر این
 تودن سخن فتنه بن استوار
 که خورنده ای که کار ناما
 که در هفت منظر بوی سطله
 بر این کس طبع جواهر کما
 بومنون در قصور ایسیه
 کورگاه ایما این نند بل
 یکه آینه رفقه رحصال
 خوش آینه دلبره و سوس
 که کله یعنی اوله اثری
 بکنه سبیلان فزون و بر
 ایچور فتح ارم و خنده زشی
 اولم کله نظم بدیع الزمان
 بی بی ایوب با زوی بر روزگار
 نوا ایوب نوبت اوله نده
دفاعت هفت نامه خانه
 فدا دیک باک صاب کمال
 سخن فایوس بو بونج ایوب

سور الهمنی خانه خانه
 کل ای نرس کلک راضی کار
 فغان لا غنیه بر نوز قوبان
 کل در سیک با جوسن کیدر
 بتر جیس طره شک بند
 بتر وصف زلف کیده در کده
 بتر کا فخر ایبه سبزه
 بتر مدینه ای باب بیان
 سواران سیدان سبزه خیل
 کهدر بو بنار خاطر اسکر
 بو دعوا کله کله مستعد
 بیخون وصف فتنه زلف
 اور و نظم لیلی و خنده ای
 نده کار و بارن بر عازله
 اولم کله لایا اید سلفشور
 بتر کله کورن فتنه داعی
 صفی همدانه افشا بر دیر
 کت اولر سینه نیک آردی

بنظر طغریانه به جانب خانی
 مدله که معنای قریب غنای
 خیر ارا بیکه سوز قوبان
 سیر لایق سوز کوز بر صبر
 اولر طوفان ایسه کله و فتنه
 کوزم حلقه کندی صال زره
 اوجوانی فصل ایچون بیخ نیر
 خواسته اولسون نهل سینه
 بو وادی بند بید با مال
 خرابی فاقه کله کله اوله
 آنک استعدیه مخونه در
 اولر منتی الله مجنون و کل
 دله سوز کله صفین و ازل
 با شاک دهر افغانه قوبان
 دلی طایس ادره در ایسته بو
 نه سبطا کورنه لایق ای
 با و کلام اوله آتش برست
 بو زار کله سوز غنای ای

کلام

کوزینه کبر در شمع ز غمگین
 بود و چشمش کز کیم را کند
 اولی سرها رعیت نام
 ز قید ایل ابد عسکه
 مخمبند نه با بر با نند دل
 وار و سلو ز نه نه نه نه کام
 کلن نه ار که اولک به
 حیفه ظو با ربه فرج فرج
 نازک ایل غمگین کوج
 و دل به یور کت است بوله
 نوله با ننه کولن نه با ن
 سه در سه خردم مشکوه
 اوخت قریه بولجه و صول
 صد و ایزد فرقه عالم مطاع
 و ز ران اطراف صا که بره
 اولان کنه نایب له کفر
 مکتل فیور که فصل برع
 نویسنه کان عطا که قیاس
 فریم خنک خان خانانسه

سوزد که شفته او طین
 شد هفت خان کتی سده
 اید و کت جو چکر حوس
 سینه نه ال دور حوض
 اید و بعت بیرون و دل
 نه دور حوض از انس و کله
 حشر در حشر کوز به حوا اید
 بری قبه الله به وزیر
 تر و لوله حوا کانه
 اولک ایل حوض به بر
 باقی غنی جا و شکر بر سر
 صد لاله است غدا نیری
 نایب اید فرودین غنی
 نوله اوله اول فایده هر عصر
 اید و بخت جو کبر کوزین
 صا اید و بیله هر صفت
 نوله نسوی ادرسه به فرغ
 نایب اید حوض به انت لیر
 خیال به غنچه بهین دبا

ز یادده و کله کله کت است بیان
 اید و کت حوا کانه حوا
 کیم کور کانه کانه کانه
 در حوض کانه کانه کانه

کوزینه

لغزش غنچه بحر و بر
 مضامین غواصی نوح و غلام
 تا با بولیم خان زلف
 تا نه افتر خرد
 جهان بود بقدر کلاه
 تنقیر نرف غنچه نام
 بد که در دست او کتا و روز
 ابوب این غنچه ز زلف
 ایچا دلت و خفته نقت
 امور کلاه نه بر ابره
 نفاطمی اهلکانه زرم و کین
 مغفوض اوله خادرباره
 برست برر صاحب زکرت
 اجابت برور هم از غنچه
 نال غنچه خط مشکی
 تهنیت و جواره کدر بجم
 کل شهر با سبیل خراب
 دارور هم ایوان دار کابینه
 بو جه ازین نه ندرم ایچ

نذر

زول یزیدک خواق لاله
 سوار اولدی خنور اصف شکوه
 کوس صولجا بنوله جارسید
 حسب سفت شطان رکا
 مران سپاهین و پ
 مطلق غایبان از نین بیع
 کرم وزیران اصف خصا
 قول نام و صدور کرم
 کابینر داب و نظم ایه
 حشر در حشر صفت در در
 الایه مستقیمین کب
 دعا ر قیوب سرور عاقله
 کتورق خوش کد حاجت کا
 قاصد کوشنای کامر کله
 مغر کتورس زکی نظم کب
 بود صفت مقاسمه ای سوزفا
ملاقات کتورس ایچا
 دم صبح کیم داور زور کار
 قیوب نام صبح دیبا کورک

آنکجهن مینا اولان منزله
 رکا نینخیل و خشم کوه کوه
 که رفقه طوب سهر حوکه
 نرف نرفن یک صفر شتاب
 قیاسیم و ز کیش خواجه کار
 صوف عدوتی تراج و روح
 مغم امیران صاحب کار
 تجفص معنی لغان مقام
 هزار اختم ایله تجم ایه
 مبارک رکابینه لوز سوزو
 هوشور اوله خوشدل کامکار
 سادته ایذر دیر منزله
 سوسن نیم نیشنا فرم کلا
 اوزار کم و مر ام کله
 دلی و کسک ارضن استر کورک
 ناسینه بهج مخالف هوا
بانهست سبیل
 بوکت زوجه ایله فرار
 جهانه کورم اوشم زک

اولم حقیقتی که در این
به جوهر جان حشر نوبت
عجز زده که با پیش آید
مهابت نماند آینه آید
صوفی طوالتی که در این
اولم بر با هم خوردند
همی بان کسجا نور یافتند
عجب تا خلف خردی
سودن جهان فرما کرد
کلهوسه من به کاسی پیش
بوز حضرت خانی آن است
شرف در شرف تو در حق
جهان عالمی شایسته ای
اینم در خدای سر فرزند
بدی چون کجی که در کجی
کلهوسه بر بر این عالم مقیم
فانم اندر شهر باریم
دخا کور محمدی بو عا سحر
زهر صنم صفت های آله

سبیل، فی صاف حفران
فدیت سگوه و ایت زود
که در تیره لغدی راه نفس
به جوان یک به رگوه بر
بود صفا اولت شای صفتی
ایزدن با درم بوسه یافت
زین اندر این جهان صفتی
مخبر هر جسم امن به یوب
مرا فرانه نود در اسب و
قدم رخنی الهاس ایمن
اولم عازم در که شکر بار
صفا و صفا حقیقی و حقیقی ای
نور بود چون عالمی
به سوط اندی مرغ صفتی
ال او سینه خطها بود
بخوان سبیل بری جان سلیم
ایوب خانه دنیا قدر خرام
کلهوسه بر بر این خنده صهر
زان آیت بر بر صده ای ماه

بر ماه ابر بر بر خورشید ای
بو از اسباب و از خاک ای
کلهوسه اولم در تیره
بویانه که خرد کلهوسه
بو اولم در تیره خرد
اوست سینه اولم طبع
اولم در تیره اولم در تیره
عجب صحت این بر ای ای
نصورت لغدی ای ای
بزرگ عالم صفتی که راز
جوان سبیل که در کلهوسه
نزد دهم ار که نه سبیل
بوز صفا حقیقی و حقیقی
هولوب بر کلهوسه ای
سهر کلهوسه بر کلهوسه
سهر کلهوسه که در کلهوسه
یک ایلیت و کلهوسه
کلهوسه اولم در تیره
ایده صفت بر سر خط بو صم

بر خرد و در بری صفت ای
بلا سگوه در او سبیل ای
بو ای در بر این کلهوسه
اولم در تیره اولم در تیره
اولم در تیره اولم در تیره
طویرم بو کلهوسه صفت
بویانه سبیل که در کلهوسه
که در تیره ای به وقت کلهوسه
ظهور ای صفت کلهوسه
اولم در تیره اولم در تیره
که ای سر فرزند صفت
مهابت صفتی که کلهوسه
فصل است اولم در تیره
سرمه کلهوسه بو صفت
بوز صفتی که کلهوسه
اولم در تیره اولم در تیره
صلیم ای بو کلهوسه
بوز صفتی که کلهوسه
بوز ای صفتی که کلهوسه

ایلیت

پهلوان کوه کوه کن ارک حق
 حوکه ابرو چون فضل از پشت
 خورشید بره چون ز آرد بر جها
 سجا بک فوفنا ز ساری اوله
 بتوفیق برورد کار نصیر
 غوث علی نو بهار کبر
 تاز مصلوب موله ها غنم
 تاز لیس نیز ویکا ذ آب
 همه بزرگ انوم رسم عظیم
 رعایا بدست و سنا
 ابا قطعه صورت فرخ بینه
 بلندن اید بچون داف زینا
 جو ابر بزرگ سی بعد ک
 کشت کسیر بر صفت برضا
 حکایت رکابینه بر آل خوش
 مرضع رکاب و همی لجام
 ایدوب بکوت و جهانه دوع
 جالدر بکامل و سرنال کج
 سولاد اید اول مرزور جها

بنمرد برودین بین خدمتی
 قنور ارض غیر با غنم سرشت
 حوکه ابرو کرم کوز جها کن کار
 رش آرزو کظم جاری اوله
 مهتاب ایدم بر سینه کبیر
 آفتاب لم ایدم کبر
 بر آتش ایدم دشمن او غنم
 جهان آرزو ایدم اوله فرخ
 غنم خاندان در اند کرم
 جلوس صدرینه خان در باران
 به نیمه کترین ها شنه
 الیه کرم بدینه اندکی وضع
 نوزان جویش بر جهر کبر
 که تورت بر جوارب کما
 که انی بنمرد ایدم آتش در خوشی
 فر کس کیم جوهر سنام
 رجوع تید اول ماه مهر لوع
 کوب کوزده جرج ذات البروع
 ایدوب کتشت به عطف غنم

لوانچه نقد برت عبید
 کلمی به کلمه سید ار رکوه
 قنرش جام آتشی نما
 کوز مشعل خمی سینه سور
 بدای منش محرق کوز
 سن اوله جها ایدم سار فکوه
 ظهور ایند بر اوله کوه کوه
 موی کله بر اوله موی کوه کوه
 صوق جها کوه کوه کوه کوه
 اسفون کوه کوه کوه کوه
 اذ فر آتش نایک نیز نیز
 طونام بنده محمد در در اوله

صفت شاه منصور ملک عالی و آیدم تا بر منصور در غنم
خان منصور التو با استقبال کرده منصور

قیام کبر کوه زمان شننا
 اولوب جها بر جین ابر کما
 ایمن او شمس کبر جوب
 جهان غنم جوید بوشنه
 بوز قنده کسند در جها
 جانی فرقه قار طوبه کیم اوله
 عطف خاطر جوض جها کوه
 کوه جها کوه ایدم رفیع کیم
 اقوب کسند ایدم کوه جها
 به کوه العجوبه کسند کوه
 زمین کوهی بر کوز کوه جها

کسیر نقد رتند با صبا
 بوزان بر زها آفر کوه
 طلب سید و سینه با کوه
 ایا کج جها ایدم جوب
 کوه کوه کوه کوه کوه
 طبقه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه
 کوه کوه کوه کوه کوه

فخر شهنشاه در کسیر کما
 ایمن اولوب کوه کوه کوه

۱۵۰

کور بر کوی جانبدان دین
 با بوفه سینه زلف سکر و
 صحنه حج با سلفم صحنی
 زمین حو با بنیدر چند
 او بودم تا لولایان قازوق
 زازوق در رقص الحسنه
 بیفرا بر با لاله کمرینه
 لوله در زور سه مهر مینر
 محکم او زور درین رخسار
 بنر دار ما با بولش شهاب
 نکل بود تو آن دریا حشر
 بفرود بود در بصری بر
 کور فکله حوسل و کاباب
 رخ بر زو غنبار در بخت
 جالسید پر باغ رخسار
 زلفان باغی اولیر خرم دیده
 رعاب طیب را با شکور
 اولوب جان زلفه حشم دلوگر
 نازدم به به نوزم هان

مالدی شکر هیزه در عشق
 زمین بقول استبداد مکر
 صحنه سیه بهوار کورین
 نکل کاسه ز زهر بکوی
 نتران کور کورم کور کورین
 بیک جوجه بر محمد کاسه
 عطش کور کور کور کورین
 سهرک کور کور کورین زهر
 شاکه کور کور کور کورین
 ایدوب سیه نکل ز شکر
 خیال این بر بخت دگر
 کور جو شتابه خان دیر
 سفاکیه جوم خان عاجت
 شفا صحن بند اوقسی است
 کلی سهرک خانه منن ابرک
 ریاحین علی سیه سهرور بار
 ایدوب سیه زلفه حضور
 کور کور کور کور کورین
 در خنده هیزه در بخت

صغیر نه لم لوح محفوظ ایدی
 که زینت بود کسب سیه
 و ما بوسه سینه کون
 نکل بر ایگای کور کورین
 سیه طبعیت ز جابه کما
 غایب سیه خان کعب رزم
 قریم نکل کور ایچ بیام
 بر امانی دل کور کور کورین
 فدا او جملت خروج
 اغولفله اولیر کور کورین
 قریم طبعیت دویلاخ ایندی
 بنتم سیه کور کور کورین
 ایدوب خان غازی بیغام کورین
 بهانه غنبار ایندی رلاور کورین
 چه بر ار دلان رو کعبه
 سوره سیه کعبه اشیمه خانه
 آلوب جند ناری اول کورین
 بو صورت کور کور کورین
 سفاقیه در کور کور کورین

بو صغیر کور کور کورین
 بنده اندر کور کور کورین
 ایدوب کور کور کورین
 که بر جان صورت کورین
 که او کور کور کورین
 ایدوب کور کور کورین
 که مقصود کور کور کورین
 حاجت کور کور کورین
 کور کور کور کورین
 زلف کور کور کورین
 کور کور کور کورین
 قریم کور کور کورین
 به خشم کور کور کورین
 سفاکیه کور کور کورین
 بنده آمدنی کور کور کورین
 غزل کور کور کورین
 بلیع کور کور کورین
 خانه کور کور کورین
 بو کور کور کورین

صفتك غبار سیدك جهان
 طوق خواجه اولاد حسد
 دم جانت اولك ناله بد
 تو تو خیزد خضر از در
 ز الیقا آتش که جف کسوف
 قریه غدر سید ه بیغ
 اخای علویه اولك تیغ
 مین ایوب بون مالتونو
 کاش که بر خاشی در
 که باش اولك زین کیم
 دیدیر که ای حال ماک زبا
 قطره قادی خوف هر کلمه
 ای سیکه اتق اولطو سیکه
 بو شکر که کمر بند با جوجه
 بو تا بو سینه سر دانه ستر
 اولور کن لباسی اولطو
 س نه اولك کلمه س سدر
 بو سولقش اولطو ای دلورک
 حقیقت خدیبه اولك سلس

شفقده فکرتان قاشدی
 کجا دیمکرتا بون رسد
 سید بر نولون فخر وین ناله
 خور مکده که جونی محور کبر
 سوله عظیم اولمش اولطو
 که سجاری روح ای ایجه تیغ
 دیرر طور تمبیه طغانه تیغ
 نوقا نده خازن ایدر اولطو
 طلوب بحر جهایه دل الیوب
 سوال ایسی عسکر اولك بیام
 اولنده بوجع کمرت حب
 فدیج عسکر اوج که بو زمانه
 قولونور ندر شفق در اولطو
 انک اذناس سم یا نه عوجه
 بو بر بجهک ستر قطره ستر
 اوجوب کلمه ستر کلمه ایجه
 ستر رو کیم سوز آسن ستر
 بولاند هر صفا ستر عسکر
 بر اوج ایدر ستر برداش ستر

جبالونر بو خضر روز بوم
 عجب مختلف سینه اجناس ایسه
 نه نالور که بر فکرتان ایسه
 اراکوش جوی ایگ خطابه
 جردون کوی کوی ایگ سینه
 قاش باغلو سوره بل غور
 ایدر اولك سینه ستر
 زرده کونکته قدر کیم
 البین فوننه صوف اولطو
 بیانه ترکس که بر ستر در
 عینکده وضعت کیم باله اولور
 ندرس کجه لایه عیله امات
 جوش ایسی خالص ستر
 است رت غنور مغز قاشکده
 که فیض بنولک اول ارجمند
 لغو مان صافقران دلبر
 عصا اولطو ایسه اوزده اولور
 اولور سینه ای بو ستر
 دم عصا و س کونورده بو ستر

بنا

بجود مبدع اولی طوفان آبی
بویا بدی می خورند بر سوری
فضا صوبی عدای افکار کوی

اولوبه جبارک همت زهنی
تورکله بیزم رزم و غنا
ایدوب سینه کصفی انجلی
عجب بخنده ایوی تیج کوروم
جدر کور خان خانکای مین
نولنه اوله بسیل عار لیه
اوکن جلدوب ل سیر کبر
نظایر میرا زرد رسته
صالوب نیجه قدر شیه
زهر شیه صولت هیزم غنا
اونابور که کورک اینجه
آجور صولت با یه شیه
کیرور ایندیور کازار مار
وضع اوله اغار سیه
حصوصا بهار افار دلیر
حلوکله هجسته دله کتیر
اولوبه لنین صولت سینه
صالوب اوله کوره کولاج
اولوبه نوره س طرفی لیه

بجود مبدع اولی طوفان آبی
بویا بدی می خورند بر سوری
فضا صوبی عدای افکار کوی

اولوبه جبارک همت زهنی
تورکله بیزم رزم و غنا
ایدوب سینه کصفی انجلی
عجب بخنده ایوی تیج کوروم
جدر کور خان خانکای مین
نولنه اوله بسیل عار لیه
اوکن جلدوب ل سیر کبر
نظایر میرا زرد رسته
صالوب نیجه قدر شیه
زهر شیه صولت هیزم غنا
اونابور که کورک اینجه
آجور صولت با یه شیه
کیرور ایندیور کازار مار
وضع اوله اغار سیه
حصوصا بهار افار دلیر
حلوکله هجسته دله کتیر
اولوبه لنین صولت سینه
صالوب اوله کوره کولاج
اولوبه نوره س طرفی لیه

لاله

نوزدهم کوشش در بیان سبک
 نوزدهم کوشش در بیان سبک
 اسرار یا از یاد بوی کسره
 اسرار یا از یاد بوی کسره
 ابروی بر اعمال ایستاد
 ابروی بر اعمال ایستاد
 پسندیده نظر موع بهم
 پسندیده نظر موع بهم
 فریادی نازنده روحها
 فریادی نازنده روحها
 کز اول کفکند با نور سوم
 کز اول کفکند با نور سوم
 سبک ایوم ای با یک سوار
 سبک ایوم ای با یک سوار
 حقیقت بحر عثمان نابور
 حقیقت بحر عثمان نابور
 کز تو این مفسد فاسد
 کز تو این مفسد فاسد
 او اطراف دال در بیان
 او اطراف دال در بیان
 خواب ایوب شهر اول کوشش
 خواب ایوب شهر اول کوشش
 بود کسره دلف و دلف
 بود کسره دلف و دلف
 ابروی جزو خط است در
 ابروی جزو خط است در
 اولی حجت سزار با حجت
 اولی حجت سزار با حجت
 با او که نشیند بر خط
 با او که نشیند بر خط
 شکارین آرزو صنف زبک
 شکارین آرزو صنف زبک
 بو جانده فالتد خطم زبک
 بو جانده فالتد خطم زبک
 بنشین بر برای دلبر
 بنشین بر برای دلبر

فرد کوشش در بیان سبک
 فرد کوشش در بیان سبک
 غنچه اوله زین کوشش
 غنچه اوله زین کوشش
 بفتح این کوشش در بیان
 بفتح این کوشش در بیان
 تضاد کوشش در بیان
 تضاد کوشش در بیان
 دلف و دلف کوشش
 دلف و دلف کوشش
 فصح کوشش در بیان
 فصح کوشش در بیان
 با نور نازنده روحها
 با نور نازنده روحها
 بغیر کوشش در بیان
 بغیر کوشش در بیان
 سبک ایوم ای با یک سوار
 سبک ایوم ای با یک سوار
 سر کوشش در بیان
 سر کوشش در بیان
 بدین با نور نازنده روحها
 بدین با نور نازنده روحها
 ادب کوشش در بیان
 ادب کوشش در بیان
 و کوشش در بیان
 و کوشش در بیان
 بو کوشش در بیان
 بو کوشش در بیان
 سبک ایوم ای با یک سوار
 سبک ایوم ای با یک سوار
 دیو کوشش در بیان
 دیو کوشش در بیان
 کوشش در بیان
 کوشش در بیان
 دلف و دلف کوشش
 دلف و دلف کوشش
 کوشش در بیان
 کوشش در بیان

ہوائی یوزی طوند زبرد
 رزہ عین خون باغداد و کربلا
 در شور آتش فطرت خون آرز
 با محرم اندر رانند سیرت
 عجب او عجم در کتب فتنہ خیر
 اور تیغ کو بالی اعلیٰ سہل
 او قوم نہ کنت در کتب کمال
 بونع جہت اور شرم منس
 یا زور حضرت خانہ غیبی کر
 در خط یوزی بصرع نوزند
 اولوب ہنر اسل عجب و شرم غیب

KUTUPHANESİ
 No: 6588
 Tarihi: 29.4.1969

